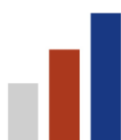

ZPRÁVA O ČINNOSTI

CKB AFCOS

ZA ROK 2020

**OPERAČNÍ
PROGRAM
TECHNICKÁ
POMOC**

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

OBSAH

ZÁVAZNOST A ÚČINNOST	4
ÚVOD.....	5
1. SPOLUPRÁCE S ÚŘADEM OLAF	6
1.1 Hlášení nesrovnalostí	6
1.2 Výstupy žádostí o dokumentaci	8
1.3 Kontroly na místě prováděné úřadem OLAF v České republice	9
2. SPOLUPRÁCE S EVROPSKÝMI INSTITUCEMI A KOORDINAČNÍMI SLUŽBAMI AFCOS V ČLENSKÝCH STÁTECH	9
2.1 EK - Generální ředitelství pro rozpočet	9
2.2 OLAF	12
2.3 Rada EU - PS D.08 – Boj proti podvodům (GAF)	12
2.4 Koordinační služba AFCOS v členských státech	13
2.5 Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO)	13
3. SPOLUPRÁCE NA NÁRODNÍ ÚROVNI	13
3.1 Řídící orgány	14
3.2 Ostatní subjekty.....	15
4. PROGRAM ŠVÝCARSKO-ČESKÉ SPOLUPRÁCE	16
5. POŘÁDÁNÍ ODBORNÝCH AKTIVIT.....	16
5.1 Semináře k ochraně finančních zájmů EU	16
5.2 Školení k IMS.....	16
5.3 Školení k vnější úrovni hlášení v MS2014+.....	17
5.4 Školení zaměstnanců CKB AFCOS	17
6. STRATEGICKÉ A METODICKÉ DOKUMENTY NA INTERNETU.....	17
ZÁVĚR.....	19

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	20
PŘÍLOHA	22
1. Předvstupní nástroje	24
2. Programové období 2000–2006	24
3. Programové období 2007–2013	24
4. Programové období 2014–2020	28
5. Kvalita dat hlášených úřadu OLAF	32

ZÁVAZNOST A ÚČINNOST

Materiál shrnuje informaci o činnosti Centrálního kontaktního bodu Anti-Fraud Coordination Structure (dále jen „CKB AFCOS“) za období 1. ledna - 31. prosince 2020. Povinnost jeho zpracování vyplývá z Akčního plánu k Národní strategii na ochranu finančních zájmů EU. Tento materiál je informativního charakteru.

ÚVOD

Usnesením vlády ČR ze dne 5. září 2007 č. 1010 byl na Ministerstvu financí (dále jen „MF“) zřízen CKB AFCOS, a to s účinností od 1. ledna 2008. Jeho posláním je koordinovat síť subjektů zapojených do ochrany finančních zájmů Evropské unie (dále jen „EU“) v České republice (dále jen „ČR“) a spolupracovat s Evropským úřadem pro boj proti podvodům (dále jen „OLAF“). Role CKB AFCOS, jakožto koordinační služby, je rovněž definována v předpisech na evropské úrovni, konkrétně v čl. 3 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999¹. Zde je stanoveno, že koordinační služba v členském státě (dále jen „ČS“) má napomáhat účinné spolupráci a výměně informací, včetně informací operační povahy, s úřadem OLAF.

CKB AFCOS je oddělením odboru 69 – Analýza a hlášení nesrovnalostí a sestává ze 6 zaměstnanců (včetně vedoucího). Přestože od 1. ledna 2020 bylo zrušeno 1 funkční místo v oddělení a agendy definované na tomto funkčním místě bylo nutno rozdělit mezi ostatní zaměstnance CKB AFCOS, nedošlo k výpadku funkčnosti oddělení. CKB AFCOS obecně zajišťuje v souladu s Organizačním řádem MF zejména následující činnosti:

- harmonizaci metodického řízení agendy hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni, tj. Evropské komisi (dále jen „EK“) - úřadu OLAF,
- spolupráci s úřadem OLAF při organizaci kontrol na místě (vyžádání dokumentace, sjednání schůzek, účast CKB AFCOS jako přizvané osoby),
- správnost pravidelných a mimořádných hlášení nesrovnalostí zjištěných v rámci implementace evropských fondů v jednotlivých programových obdobích,
- pravidelnou analýzu hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni za účelem minimalizace rizika v rámci čerpání finančních prostředků z fondů EU,
- aktuálnost Národní strategie na ochranu finančních zájmů EU (dále jen „NS“), vyhodnocení Akčního plánu k NS předchozího roku a zpracování Akčního plánu k NS pro rok následující,
- účast v pracovní skupině Rady pro boj proti podvodům,
- pravidelné hlášení nově detekovaných či aktualizovaných nesrovnalostí v rámci implementace finančních prostředků vůči zastoupení Švýcarska v ČR z Programu švýcarsko-české spolupráce,
- funkci styčného místa pro ústřední databázi pro vyloučení (dále jen „CED“) a související úkoly.

V souvislosti s přijetím nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům a které začalo platit 17. ledna 2021, vyvstal pro CKB AFCOS nový úkol, a to zajišťovat pro potřebu úřadu OLAF informace z Centrální evidence účtů, případně i záznamy transakcí. To představuje mimo jiné i nový průlom do bankovního tajemství, který si vyžádá přijetí nové vnitrostátní právní úpravy – zákona o spolupráci ČR s úřadem OLAF a souvisejícího doprovodného zákona o změně některých zákonů² v souvislosti s přijetím zákona o spolupráci ČR s úřadem OLAF.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 bylo novelizováno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020. V platném znění nařízení je koordinační služba AFCOS upravena v článku 12a.

² Zákona č. 2/1969 Sb. (Kompetenční zákon), zákona č. 21/1992 Sb. (Zákon o bankách), zákona č. 87/1995 Sb. (Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech) a zákona č. 300/2016 Sb. (zákon o centrální evidenci účtů).

1. SPOLUPRÁCE S ÚŘADEM OLAF

1.1 Hlášení nesrovnalostí

CKB AFCOS zastřešuje hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni, tj. nesrovnalostí, u nichž podíl evropského spolufinancování je roven nebo vyšší 10 000 € nebo byly naplněny další podmínky (nesrovnalost má přesah do třetích zemí či byla použita nová nezákonná praktika). Hlášení nesrovnalostí zasílá úřadu OLAF prostřednictvím systému „Irregularities Management System“ – Systém řízení nesrovnalostí, dále jen „IMS“).

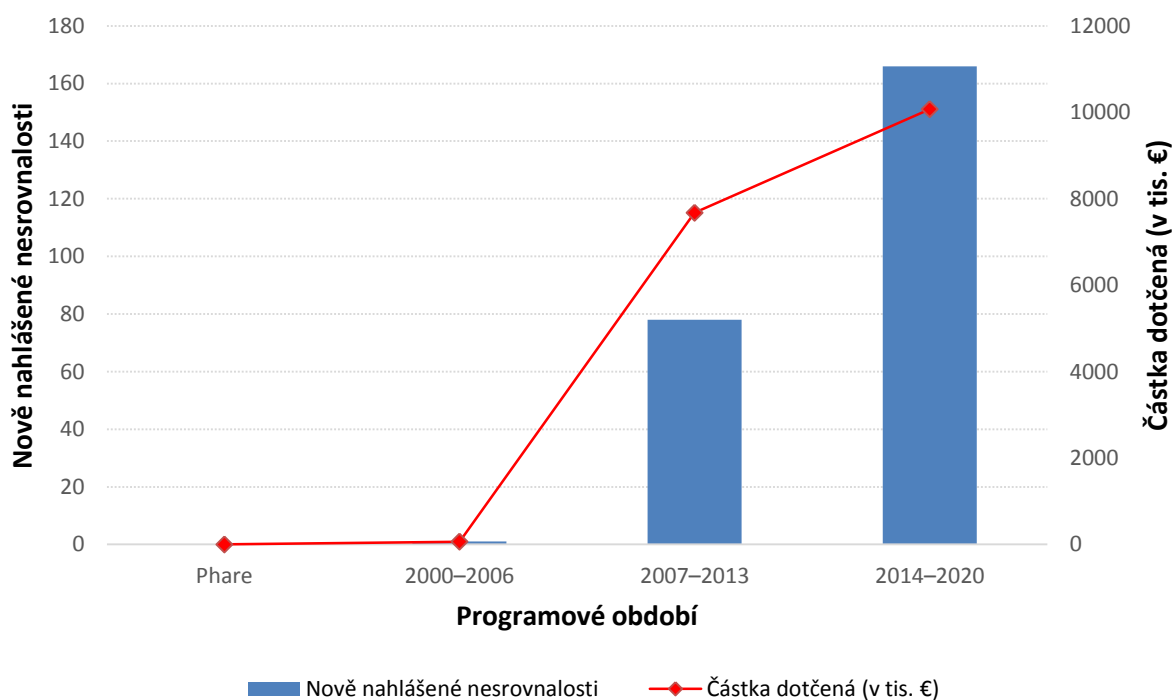
CKB AFCOS předal úřadu OLAF za rok 2020 **celkem 245** nových nesrovnalostí zjištěných v rámci implementace evropských fondů a předvstupních nástrojů PHARE, s **částkou dotčenou** ve výši **17 815 070 €**.

Programy **předvstupní pomoci** byly finančně vyrovnány s EK a všechny vzniklé nesrovnalosti na vnější úrovni byly vyřešeny.

V programovém období **2000–2006** byla za rok 2020 nahlášena **1** nová nesrovnalost s dotčenou částkou **65 822 €**.

Za programové období **2007–2013** bylo úřadu OLAF v roce 2019 zasláno celkem **78** hlášení nových nesrovnalostí, dotčená částka činila **7 675 815 €**.

V rámci programového období **2014–2020** bylo úřadu OLAF nahlášeno celkem **166** nových nesrovnalostí s dotčenou částkou ve výši **10 073 433 €**.

Graf 1: Počet nově nahlášených nesrovnalostí a částky dotčené za jednotlivá programová období v roce 2020

V porovnání s rokem 2019, kdy bylo nahlášeno 281 nových nesrovnalostí s částkou dotčenou ve výši 41 785 853,40 €, se v roce 2020 snížil celkový počet nahlášených nesrovnalostí o téměř 13 % a celkově se snížila i dotčená částka, a to o 57 %. Zároveň se dle nahlášených nesrovnalostí průměrná částka dotčená připadající na jednu nesrovnalost snížila o polovinu.

Za **programové období 2000–2006** byla v roce 2020 zaevidována jedna nově nahlášená nesrovnalost, která byla odhalena v rámci implementace Operačního programu (dále jen „OP“) Rozvoj lidských zdrojů v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“).

Za **programové období 2007–2013** klesl v roce 2020 počet nových nesrovnalostí téměř o 41 %. Celková částka dotčená se snížila o více než 78 %.

V rámci monitorování nesrovnalostí a jejich analýzou bylo zjištěno, že po ukončení OP i pravidla n+3, jsou stále detekovány nesrovnalosti v rámci fáze udržitelnosti programu. Pokud jde o podezření na podvod, jsou orgány činnými v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) šetřeny případy týkající se poškození finančních zájmů EU zpravidla pro přečiny z dotačních podvodů ve smyslu ustanovení §212 trestního zákoníku, spáchání zločinů hospodářského charakteru a zjednání výhod při zadání veřejných zakázek. Nejvíce nesrovnalostí (podvodného i nepodvodného charakteru) bylo za dané programové období nahlášeno za Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“), které zastřešuje OP Životní prostředí (dále jen „OP ŽP“). Zde počet hlášení klesl oproti minulému období pouze o 5 případů. Dalším subjektem s nejvyšším počtem nesrovnalostí v roce 2020 bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“), které v daném programovém období hlásí nesrovnalosti za OP Podnikání a inovace (dále jen „OP PI“). V daném případě počet hlášení oproti roku 2019 klesl o 8 případů.

Nárůst počtu hlášení nesrovnalostí **v rámci programového období 2014–2020** je obecným trendem, který bude v následujících letech stále výraznější (lze tak usuzovat na základě informací z údajů v IMS za 1. Q 2021). V roce 2020 vzrostl počet nahlášených nesrovnalostí za toto programové období o více než 11 % oproti roku 2019. Je třeba zmínit, že související částka dotčená nesrovnalostí vzrostla o 50 %.

U subjektů, které hlásí nesrovnalosti za programové období 2014–2020, došlo u 4 subjektů k nárůstu počtu hlášení nesrovnalostí, u 5 subjektů došlo k poklesu a u 1 subjektu zůstal počet nahlášených nesrovnalostí stejný jako v roce 2019. Mezi subjekty implementující fondy EU, u kterých došlo k zásadnímu nárůstu nově nahlášených nesrovnalostí za programové období 2014–2020, patří MPO, MPSV a MMR.

V případě MPO byly odhaleny nesrovnalosti spolufinancované z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále jen „OP PIK“); zde došlo k nárůstu co do počtu nesrovnalostí z 2 případů na 31 případů, což je 15,5 krát více než za rok 2019 a částka dotčená nesrovnalostí vzrostla téměř 3,5 krát. K nárůstu došlo zejména na základě dopracovaných kontrolních mechanismů a prověřování malých a středních podniků a také na základě revize dopadu ustanovení § 14f odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (zhojení porušení rozpočtové kázně na národní úrovni).

U MPSV, které garantuje oblast nesrovnalostí za OP Zaměstnanost (dále jen „OP Z“), došlo k nárůstu počtu nahlášených nesrovnalostí v roce 2020 oproti roku 2019 o 48 % a související částka dotčená se zvýšila o 136 %. Na základě nastavených kontrolních mechanismů, vyhodnocení probíhajících projektů a odborné analýzy rizik sestavil příslušný řídicí orgán (dále jen „ŘO“) plán kontrol nejrizikovějších projektů. Nejvíce zjištění bylo identifikováno zejména v rámci kontrol na místě,

příčemž některá zjištění jsou spojena i s podáním trestních oznámení na příjemce a nahlášení případu na vnější úroveň, tj. úřadu OLAF.

U Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen „MMR“), které v programovém období 2014–2020 hlásí nesrovnalosti za Integrovaný regionální operační program (dále jen „IROP“), OP Technická pomoc (dále jen „OP TP“) a za programy přeshraniční spolupráce, došlo k nárůstu nesrovnalostí o 60 % a související částka dotčená nesrovnalostí vzrostla téměř o 108 %.

U všech ostatních subjektů byly odchylky v počtu nahlášených nesrovnalostí a částek dotčených oproti roku 2019 nepatrné.

Nejvýznamnější pokles v počtu nahlášených nesrovnalostí a související částky dotčené byl zaznamenán u Ministerstva dopravy (dále jen „MD“) v rámci OP Doprava (dále jen „OP D“), kdy v počtu nesrovnalostí došlo ke snížení téměř o 43 % a u částky dotčené až o 83 %.

Tak jak bylo konstatováno už ve Zprávě o činnosti CKB AFCOS za rok 2019, klesající trend v hlášení nesrovnalostí za programové období 2007–2013 se ukazuje jako reálný, neboť většina případů je již uzavřena a archivována a u neuzavřených případů dochází ke kontrolám pouze z hlediska udržitelnosti projektu či možného vyšetřování OČTŘ. Naopak v rámci programového období 2014–2020 dochází k pozvolnému nárůstu počtu hlášených nesrovnalostí úřadu OLAF, což je dáno i tím, že kontrolní subjekty mohou své kapacity vzhledem k již ukončenému programovému období 2000–2006 a 2007–2013 zaměřit právě na programové období 2014–2020.

V příloze č. 1 jsou detailněji rozpracovány informace o hlášení nesrovnalostí podle jejich charakteru, programových období, fondů a poskytovatelů.

1.2 Výstupy žádostí o dokumentaci

Jak již bylo zmíněno v úvodu, plní CKB AFCOS v ČR roli koordinační služby pro boj proti podvodům v oblasti správněprávní. Jako národní partner úřadu OLAF napomáhá účinné spolupráci a výměně informací. Co se týče správního vyšetřování úřadu OLAF a vyžádání dokumentace/doplňujících informací, obdržel CKB AFCOS v roce 2020 ze strany úřadu OLAF **žádosti o dokumentaci** a/nebo **o doplňující informace k 14 případům**. V souvislosti s žádostmi o dokumentaci z předchozích let obdržel CKB AFCOS v roce 2020 od úřadu OLAF **jednu závěrečnou zprávu s finančním doporučením** (vyjmout částku dotčenou nesrovnalostí ze spolufinancování z prostředků EU). Tato zpráva se vztahovala k projektu spolufinancovaného z OP ŽP. EK (DG REGIO) se s doporučením úřadu OLAF ztotožnila. Příslušné odpovědné orgány se doporučením úřadu OLAF a návrhem EK zabývaly a rozporovaly je. Ve věci souběžně probíhá prošetřování PČR. Dále obdržel CKB AFCOS též **informace** o tom, že se úřad OLAF rozhodl **odložit šetření v pěti případech**. U **tří** z těchto případů úřad OLAF rozhodl na základě principu subsidiarity (tyto případy mohou být lépe vyřešeny národními nebo jinými kompetentními orgány) a u **dvou** nezískal dostatek důkazů pro zahájení vyšetřování. Celkově v roce 2020 spolupracoval CKB AFCOS s úřadem OLAF v různých fázích šetření při řešení 17 případů napříč programovými obdobími a fondy.

1.3 Kontroly na místě prováděné úřadem OLAF v České republice

CKB AFCOS úzce spolupracuje s úřadem OLAF v oblasti kontrol na místě. V roce 2020 provedl úřad OLAF v ČR **jednu kontrolu** u tří subjektů. Kontrola se týkala tří projektů spolufinancovaných z EFRR. CKB AFCOS zajišťoval zejména včasnou výměnu relevantních informací mezi zainteresovanými subjekty a dále formální kroky k usnadnění průběhu kontroly příslušných projektů na místě, prováděných úřadem OLAF. V tomto případě nebylo nutné, aby byl přizvanou osobou. Z důvodu omezení pohybu v době koronavirové pandemie nebyla úřadem OLAF v ČR v roce 2020 provedena žádná další kontrola na místě.

2. SPOLUPRÁCE S EVROPSKÝMI INSTITUCEMI A KOORDINAČNÍMI SLUŽBAMI AFCOS V ČLENSKÝCH STÁTECH

2.1 EK - Generální ředitelství pro rozpočet

MF plní na základě usnesení vlády ČR ze dne 20. července 2009 č. 941 roli styčného místa odpovědného za zasílání informací do databáze CED v souladu s nařízením Komise (ES, Euratom) č. 1302/2008. V lednu 2016 byla tato databáze nahrazena zavedením systému včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů, který byl zřízený a je provozovaný EK. Tento systém byl zaveden k posílení ochrany finančních zájmů Unie a zajištění řádného finančního řízení. Umožňuje zejména včasnou detekci hospodářského subjektu, který pro finanční zájmy Unie představuje určitá rizika, vyloučení hospodářského subjektu, vymožení neoprávněně vyplacených finančních prostředků Unie zpět, uložení finanční sankce hospodářskému subjektu a v nejzávažnějších případech také zveřejnění informace související s vyloučením/finanční sankcí na internetových stránkách EK k posílení odrazujícího účinku. Postupem dle tohoto nařízení předává CKB AFCOS do EK informace o osobách pravomocně odsouzených za trestné činy poškozující finanční zájmy EU, konkrétně se jedná o porušení ustanovení § 260 trestního zákoníku (dále jen „TrZ“), včetně informace o zahlázení odsouzení za trestné činy, a to prostřednictvím IMS a dále také v jednotlivých případech příslušným generálním ředitelstvím EK k případným dalším opatřením.

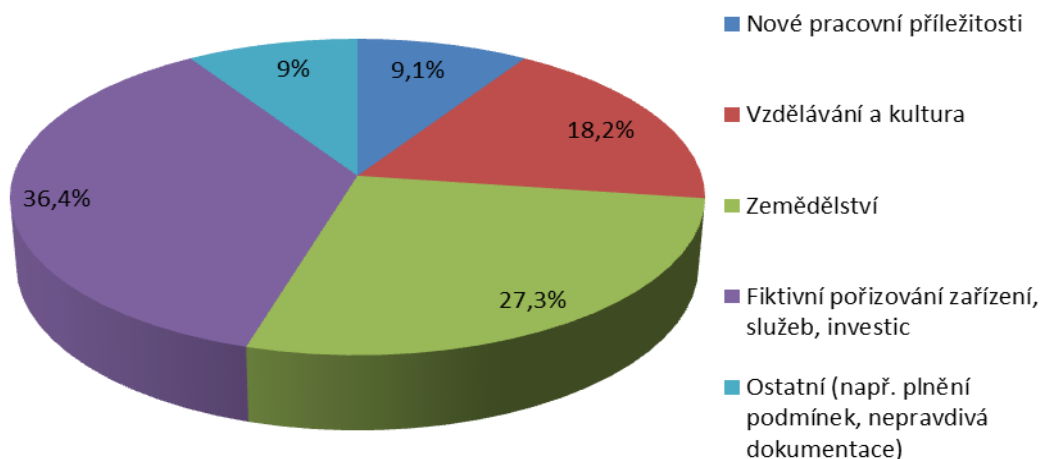
V roce 2020 zpracoval CKB AFCOS celkem 11 případů pravomocných rozsudků. Tyto rozsudky byly vloženy do formulářů hlášení nesrovnalostí a odeslány EK.

U těchto 11 rozsudků se jednalo o následující tresty za spáchání trestného činu:

V případě odsouzení fyzických osob byly tyto osoby ve většině případů odsouzeny k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu v délce 2-5 let. Ve dvou případech poškození finančních zájmů EU byly dotčené fyzické osoby odsouzeny k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 2-7 let. U případů, kdy fyzické osoby vykonávaly funkci ve vedení obchodních společností, byly také udělovány tresty zákazu výkonu funkce statutárního orgánu a člena statutárního orgánu obchodních korporací. V případě rozsudků týkajících se právnických osob, byly ve dvou případech subjekty odsouzeny k zákazu přijímání dotací a subvencí a ve třetím případě došlo ke zrušení právnické osoby. Dalšími druhy trestů, které doplňovaly již výše uvedené tresty, byly bez ohledu na to, zda se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu, peněžitě tresty a náhrada škody.

Z pohledu TrZ se v těchto 11 případech jednalo nejčastěji o samotné porušení ustanovení § 260 TrZ, případně o souběh porušení ustanovení § 260 TrZ v kombinaci s ustanovením § 212 TrZ (dotační podvod), či dalšími.

Pravomocné rozsudky zpracované v roce 2020 se vztahovaly, zejména k oblasti fiktivního pořizování zařízení nebo služeb; dále pak k oblasti zemědělství; vzdělávání a kultura; a nové pracovní příležitosti.

Graf 2: Nejčastější oblasti porušení v souvislosti s poškozováním finančních zájmů EU vyhodnocené v roce 2020

Pokud jde o spáchané praktiky, nejčastěji se u pravomocných rozsudků obdržných v roce 2020 objevovaly trestné činy spočívající v porušování podmínek dotací tím, že byly nakoupeny použité stroje či zařízení, a pomocí fiktivních faktur, dokladů či štítků na strojích byly vydávány za nové, případně investice do zařízení, technologií neproběhly vůbec nebo s vlastnostmi a parametry s odlišnou specifikací. Tyto činy se často objevují ve spojení s ovlivněným či fiktivním výběrovým řízením, jehož průběh je dokládán nepravdivou dokumentací, vedoucím k umělému navyšování ceny dodávky v rámci řetězových obchodních vztahů tak, aby cena zcela pokryla náklady na dodávané zařízení a dále na pokrytí jiných potřeb odsouzených. Z pravomocných rozsudků také vyplynulo, že došlo k nárokování proplacení stavebních prací, které nebyly vůbec provedeny nebo byly provedeny jen z části a to v rozporu s deklarovaným rozsahem uvedeným v žádosti o dotaci. V neposlední řadě nebyly realizovány vzdělávací akce či byly uskutečněny jinou než deklarovanou formou.

Pokud jde o všechny zatím obdržené pravomocné rozsudky, jsou analogické ke struktuře a v obdobném podílu jako rozsudky zpracované jen v roce 2020.

V oblasti ochrany finančních zájmů EU zpracoval CKB AFCOS v loňském roce na podkladě údajů z roku 2019 analýzu pravomocných rozsudků. Z ní vyplynulo, že v posledních letech došlo k posunu od podvodů spáchaných jednotlivci k podvodům páchaným více pachateli, kteří spolu vzájemně kooperují; od podvodů, které jsou snáze prokazatelné k sofistikovaným činům, při kterých pachatelé vytváří účelové fakturační řetězce a využívají finanční prostředky k jejich zastření. V těchto procesech je zapojena řada firem, často s nejasnou vlastnickou strukturou nebo skrytě vzájemně propojených. Dalším průvodním indikátorem takových subjektů je, že často mají krátkou nebo žádnou hospodářskou historii, nevykonávají žádnou nebo téměř žádnou ekonomickou činnost, nelze u nich

dohledat účetní závěrky, dokumenty dokládající finanční zdraví apod. Na základě uvedeného je vysoce žádoucí, aby byl při kontrolách u subjektů tohoto typu brán zřetel také na prověření případné majetkové nebo personální propojenosti a dalších indikátorů, které mohou napovědět, že se jedná o podvodné struktury.

V konkrétních případech je možné se ve fázi žádosti o dotaci setkat s deklarováním dostatečného množství finančních prostředků na zajištění vlastního spolufinancování, kdy tyto prostředky jsou na účet subjektu poukázány pouze účelově a zpravidla na krátký časový úsek od jiného subjektu, či prokazováním požadované odbornosti nebo zkušenosti, kdy subjekt tyto podmínky nenaplní.

U výběrových řízení dochází často k manipulaci s doklady, které mají prokazovat jejich korektní průběh nebo vůbec jejich konání a výběr vhodných firem, které mají zakázky realizovat. To je spojeno s předchozí domluvou mezi zadavatelem a účastníky výběrových řízení.

U pořízování zařízení se lze setkat s vydáváním použitého zařízení za nové či jeho fiktivním pořízením. U investic do rekonstrukcí, budov či investičních celků dochází k nadhodnocování investic, objemu prací, zahrnování nerealizovaných či neuznatelných akcí do nákladů k proplacení. S pořízováním zboží, služeb či investic je též často spojené vytváření účelových fakturačních řetězců prostřednictvím dalších subjektů s cílem předstírat reálné finanční toky za nakupované zařízení či služby a deklarovat tak korektní využití prostředků v souladu se schváleným projektem. Prověření skutečného stavu spojeného s případným praktickým ověřením provozuschopnosti příslušného zařízení fyzickou kontrolou na místě je v mnoha případech jedinou možností, jak ověřit tvrzení uváděná v korespondujících dokladech. Je známa řada případů, kdy starší, zejména technická zařízení a stroje, jsou, často nepřiliš sofistikovaným způsobem, vydávána za nová. Děje se tak např. novým nátěrem nebo přestříkáním, výměnou výrobních štítků, přeražením evidenčních či výrobních čísel atd. Známý jsou rovněž případy, kdy vzhledově shodné nebo velmi podobné zařízení levnějšího typu nebo provedení je vydáváno za typ dražší. Tyto skutečnosti však nelze pouze ze samotných dokladů zpravidla spolehlivě zjistit. V případech pořízení nového zařízení nebo strojů je vhodné upřednostnit ověření skutečného stavu kontrolou na místě, před pouze administrativním ověřením, protože tak může být detekován případný podvod.

U vytváření nových pracovních příležitostí se často jedná o skutečnost, že osobám na těchto pracovních místech nebyla vůbec nebo pouze částečně vyplácena mzda a dále, že za ně nebyly řádně odváděny úhrady na veřejné zdravotní pojištění, sociální pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. V oblasti vzdělávání dochází také často k porušení podmínek programů, kdy se vzdělávací akce vůbec neuskutečnily anebo se konaly jinou formou a následně na základě fiktivních dokladů (prezenční listiny, falešné fotodokumentace) je předstírán jejich řádný průběh a vykonání. V takových případech je při běžné kontrole, bez konkrétního podezření, velmi obtížné či prakticky nemožné podvod odhalit. K odhalení dochází většinou pouze díky přímému oznámení některého z účastníků školení nebo zaměstnanců (často bývalých) subjektu, který vzdělávání pořádá. V případě, že kontrolní orgán pojme jisté podezření o pravdivosti prezenčních či jiných listin a údaje v nich uvedené (jméno, příjmení, datum narození) to umožní, je doporučeno prověřit existenci účastníka v registru obyvatel. Další variantou může být porovnání shody podpisů účastníků vzdělávacích akcí na prezenčních listinách s jejich podpisy na jiných dokumentech, např. pracovních smlouvách či prověření existence účastníka v registru obyvatel.

Pro detekování protiprávního jednání je důležité i nadále zefektivňovat kontrolní mechanismy, při kontrolách se zaměřovat zejména na „osvědčené“ typy podvodného chování. Současně je však nutné nepodceňovat invenci těch, kteří nemají při čerpání pomoci jen ty nejlepší úmysly. Z tohoto důvodu je proto třeba neustále sledovat nové formy a vzorce podvodného jednání a zajišťovat kontinuální

důslednou kontrolní činnost na všech úrovních řízení v rámci celého procesu poskytování evropských i národních finančních prostředků.

Závěry, které z analýzy vyplynuly, byly též sdíleny se subjekty zapojenými do Pracovní skupiny Kontrola, Audit, Nesrovnalosti (dále jen „PS KAN“), subjekty účastnicími se semináře k ochraně finančních zájmů EU a dále byly prezentovány v odborném časopise Interní auditor (1Q/2021).

2.2 OLAF

Pracovníci CKB AFCOS se s úřadem OLAF setkávají na pravidelných plenárních zasedáních COCOLAF a v rámci specializovaných pracovních podskupin. V roce 2020 se účastnili všech jednání pořádaných úřadem OLAF a to formou videokonferencí, konkrétně dvou plenárních setkání COCOLAF, dvou jednání podskupiny zaměřené na hlášení nesrovnalostí a podvodů (Reporting and Analysis of Fraudulent and Other Irregularities Group), jednoho jednání pro představitele koordinačních služeb AFCOS v jednotlivých členských státech (AFCOS group) a jednoho setkání podskupiny k prevenci podvodů (Fraud Prevention Group). Na setkáních byla řešena problematika prevence a hlášení podvodů v rámci dotačních politik, jejich analýza a následná přijatá opatření přenesená a zapracovaná do nástrojů EU na ochranu proti podvodům. Nabyté znalosti využívá CKB AFCOS při své práci a předává dál dalším zapojeným subjektům v rámci svých seminářů.

2.3 Rada EU - PS D.08 – Boj proti podvodům (GAF)

CKB AFCOS je členem pracovní skupiny Rady D.08 – Boj proti podvodům. V roce 2020 se pracovní skupina sešla dvakrát prezenčně a jednou formou neformální videokonference za předsednictví Chorvatska a pětkrát formou neformální videokonference za předsednictví Německa. Na jednáních byly diskutovány mimo jiné Výroční zpráva úřadu OLAF za rok 2019, Výroční zpráva Dozorčího výboru úřadu OLAF za rok 2019, Výroční zpráva EK o ochraně finančních zájmů EU za rok 2019 a meziinstitucionální výměna názorů vyplývající z článku 16 nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013. V roce 2020 se podařilo vyjednat s Evropským parlamentem kompromisní znění textu návrhu **revize nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013** předloženého EK dne 23. 5. 2018. Vedle nastavení vazeb mezi úřadem OLAF a zřizovaným Úřadem evropského veřejného žalobce se revize nařízení zaměřila na posílení efektivnosti šetření vykonávaných úřadem OLAF a vyjasnění či zjednodušení vybraných ustanovení nařízení. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům pak vstoupilo v platnost 17. 1. 2021.

Dalším důležitým tématem probíraným na pracovní skupině byl návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje program výměny, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání (Program **Pericles IV**) a návrh nařízení Rady, kterým se rozšiřuje použitelnost nařízení o programu Pericles IV na nezúčastněné členské státy. Kompromisní text návrhů obou nařízení by měl být schválen v prvním čtvrtletí roku 2021. V platnost by pak nařízení měla vstoupit v průběhu druhého čtvrtletí 2021.

Třetím významným bodem diskuzí byl návrh nařízení zavádějícího **Program Unie pro boj proti podvodům**. Program bude zastřešovat tři dosud samostatné prvky:

- finanční podporu aktivit proti podvodům, korupci a jiným nezákonným činnostem ohrožujícím rozpočet EU obdobná programu Hercule III (zavedenému nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 250/2014),
- AFIS (Anti-Fraud Information System) – operační nástroj zaměřený zejména na celní IT aplikace (vyplývající mj. z nařízení Rady (ES) č. 515/97, resp. nařízení č. 2015/1525),
- IMS (Irregularities Management System) – bezpečnostní nástroj určený k hlášení nesrovnalostí úřadu OLAF (povinnost vyplývá ze sektorové legislativy).

Kompromisní text návrhu nařízení byl za PS D.08 schválen 18. 12. 2020. Nařízení vstoupilo v platnost 29. 4. 2021 s účinností od 1. 1. 2021.³

2.4 Koordinační služba AFCOS v členských státech

V roce 2020 byla spolupráce CKB AFCOS s ostatními službami AFCOS v ostatních členských státech nepříznivě zasažena nedobrou epidemickou situací v souvislosti s onemocněním COVID-19. Z tohoto důvodu a následných cestovních restrikcí nebylo možné uskutečnit plánované dvoudenní setkání služeb AFCOS jednotlivých členských států, které se mělo uskutečnit ve dnech 27. – 28. května v Rize v Lotyšsku. Vzhledem k všeobecnému přesvědčení o užitečnosti výměny zkušeností a budování vzájemných kontaktů bylo rozhodnuto uskutečnit toto setkání, jakmile to situace v budoucnu umožní. Pro rok 2021 je však z důvodu nejistého epidemiologického vývoje plánováno také formou videokonference.

2.5 Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO)

Poté, co vstoupilo v platnost nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 20. listopadu 2017, kterým se provádí posílená spolupráce při zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, dosáhla EK v roce 2019 v tomto směru výrazného pokroku. Rada a Evropský parlament jmenovaly v říjnu 2019 společnou dohodou paní Lauru Codrutu Kövesi evropskou hlavní žalobkyní. Dne 29. července 2020 vstoupilo v platnost prováděcí rozhodnutí Rady o jmenování 22 evropských žalobců. Za ČR se jím stal pan Petr Klement, bývalý člen Dozorčího výboru úřadu OLAF⁴.

Třebaže dosud není přesně stanoveno, jak bude konkrétně vypadat struktura a organizace EPPO v ČR, lze konstatovat, že CKB AFCOS je schopen a připraven spolupracovat s tímto úřadem na podobné bázi jako s úřadem OLAF. CKB AFCOS by mohl plnit jak koordinační roli mezi zainteresovanými subjekty a EPPO, tak spolupracovat při vyšetřováních vedených tímto úřadem v mezích svých kompetencí. Jasno by mělo být v prvním pololetí 2021.

3. SPOLUPRÁCE NA NÁRODNÍ ÚROVNI

V roce 2020 pokračovalo využívání a zlepšování **sdíleného úložiště k ochraně finančních zájmů EU (SharePoint AFCOS)** na adrese <https://share.mfcr.cz/afcos>, které je určené subjektům implementační

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/785 ze dne 29. dubna 2021, kterým se zavádí Program Unie pro boj proti podvodům a zrušuje nařízení (EU) č. 250/2014.

⁴ Z důvodu souběhu funkcí v EPPO a DV OLAF na svou funkci v DV OLAF rezignoval k 18. 12. 2020.

struktury EU, a jehož účelem je usnadnit a zrychlit přenos zabezpečených informací a dokumentů zejména pro potřebu hlášení nesrovnalostí a spolupráce s úřadem OLAF při jeho šetřeních. Součástí SharePoint AFCOS je rovněž modul „Pravomocné rozsudky“, v rámci kterého jsou sdíleny základní informace k pravomocným rozsudkům fyzických a právnických osob, které byly odsouzeny ve vztahu k porušení ustanovení § 260 TrZ, a to formou přehledové tabulky. SharePoint AFCOS dále slouží k rychlému a bezpečnému předání informací o konkrétním rozsudku příslušnému LKB AFCOS /ŘO za účelem doplnění do IMS a analýze rizik. Dále jsou zde sdíleny žádosti o součinnost při výkonu trestu zákazu činnosti fyzických a právnických osob, které byly zaslány příslušnými soudy.

V roce 2020 v rámci nastavování přístupů do zabezpečeného úložiště byl zaveden jednotný přístupový formulář určený pracovníkům implementační struktury fondů EU, kteří z titulu své pracovní náplně využívají SharePoint a související informační systémy pro práci/spolupráci s CKB AFCOS. Tyto přístupy jsou průběžně evidovány s cílem zachování auditní stopy. Formulář lze dohledat na odkaze <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/cinnost-ckb-afc-os>.

V roce 2020 byla zpracována **aktualizace Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropské unie** (dále jen „Národní strategie“) – její 3. verze, která nabyla účinnosti dne 1. 5. 2020. K aktualizaci Národní strategie bylo přistoupeno z důvodu přijetí nových právních předpisů v letech 2017–2019 jak na národní úrovni (zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů), tak na evropské úrovni (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie („finanční nařízení“); nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce; směrnice PIF (Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie) a obecného nařízení o ochraně osobních údajů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR)). Dále aktualizace reagovala na doporučení plynoucí ze Zvláštní zprávy Evropského účetního dvora č. 6/2019.

Za účelem adaptace českého právního řádu pro zajištění aplikace nařízení 2020/2223 bude muset být připraven návrh dvou zákonů – Zákona o spolupráci České republiky s Evropským úřadem pro boj proti podvodům a doprovodného zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spolupráci České republiky s Evropským úřadem pro boj proti podvodům. V listopadu 2020 proběhla první schůzka zástupců zúčastněných subjektů (útvary MF, FAÚ, GŘC, GŘŘ a ČNB), aby prodiskutovali určení příslušného orgánu a celou koncepci nové povinnosti vyplývající z čl. 7 odst. 3a nařízení. Tímto orgánem bylo určeno MF – útvar vykonávající působnost koordinační služby pro boj proti podvodům. Práce na přípravě návrhů textů obou zákonů a legislativní práce budou probíhat zejména v roce 2021.

3.1 Řídící orgány

CKB AFCOS je na národní úrovni gestorem za vnější úroveň hlášení v systému MS2014+ - modulu „Hlášení nesrovnalostí – vnější úroveň“, a to jak po metodické stránce, tak z hlediska spolupráce na technickém vývoji. V roce 2020 inicioval CKB AFCOS několik metodických úprav a inovací. Jednou z nich bylo zapracování jednotných číselníků, které korespondují s členěním v IMS, včetně jejich označení v českém jazyce. V souvislosti s přípravou nového programového období 2021–2027 pokračovaly činnosti k vylepšení již existujícího modulu MS2014+.

CKB AFCOS se v rámci vývoje monitorovacího systému pro období 2021–2027 zapojil do pracovních podskupin MS2021+: S1 – Servis desk, S3 - Architektura procesů, S4 - Externí systémy, S5 - Průřezové a podpůrné systémy, S6 - IT Bezpečnost a S9 - Vytěžování dat.

Jedním z nejdůležitějších úkolů byla příprava nastavení modulu „Hlášení nesrovnalostí – vnější úroveň“ v souladu s návrhem obecné legislativy EU pro programové období 2021–2027 a předpokládaných specifik pravidel hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni. Relevantní procesní norma byla představena na pracovní skupině EGESIF v listopadu 2020. Následně byla pracovní verze přílohy obecného nařízení „Podrobná pravidla a vzor pro hlášení nesrovnalostí - čl. 63 odst. 2“ předložena EK, která připomínkový a upravený materiál předložila Radě a následně Evropskému parlamentu ke schválení. Až na základě tohoto dokumentu bude možné dokončit celkové technické a metodické nastavení modulu „Hlášení nesrovnalostí – vnější úroveň“ v MS2021+.

Druhou oblastí vývoje modulu byl záměr propojit národní informační systémy (MS2014+, MS2021+) prostřednictvím webového rozhraní se systémem IMS. Účelem je zefektivnit, zjednodušit a zkvalitnit přenos dat v rámci hlášení nesrovnalostí EK. K této problematice se sešla expertní skupina úřadu OLAF, zástupců CKB AFCOS a MMR - NOK. Výsledkem byla dohoda o spolupráci na vytvoření webového rozhraní s tím, že tento záměr musí být ze strany OLAF nejdříve důkladně analyzován, protože se jedná prozatím o zcela nový požadavek, který nebyl doposud členskými státy požadován.

Další činností spjatou s gescí za modul „Hlášení nesrovnalostí – vnější úroveň“ v MS 2014+ je správa uživatelů a přiřazování přístupových práv a rolí. Aby byla zajištěna bezchybná funkčnost modulu, je třeba neustále testovat a monitorovat, zda nedochází při hlášení nesrovnalostí k technickým problémům a chybám při vkládání dat.

CKB AFCOS se v roce 2020 aktivně účastnil pravidelných zasedání PS KAN a vedl podskupinu pro hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni. Na jednáních byly diskutovány nezbytné technické záležitosti a otázky spojené s vývojem a funkčností MS2014+, pokud jde o vnější úroveň hlášení, a další problematika týkající se ochrany finančních zájmů EU.

3.2 Ostatní subjekty

CKB AFCOS vyjednal na podzim 2020 s PČR finální text **Dohody o spolupráci mezi MF a NCOZ**, který prošel vnitřním připomínkovým řízením na MF a byl schválen i ze strany PČR. Dohoda je tak připravena k podpisu. Podpis dohody byl prozatím odložen, protože ze strany MF je ještě třeba prověřit roli Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „NSZ“) ve věci kontaktního bodu sítě AFCOS, jakožto partnera pro komunikaci pro trestněprávní oblast s úřadem OLAF poté, co začne fungovat EPPO. Je možné, že tato funkce přejde na PČR. Pro MF by to mohlo znamenat, že by se na PČR zřejmě obracel CKB AFCOS napřímo, nikoli prostřednictvím NSZ jako dosud. Toto nastavení se bude muset v případě relevance upravit v již připravené dohodě. Předpokládá se, že k vyjasnění situace dojde během roku 2021.

CKB AFCOS stále zvažuje možnost uzavření **Dohody o spolupráci mezi MF a NSZ** jakožto zástupcem AFCOS za trestněprávní oblast. NSZ má v obecné rovině zájem o uzavření dohody o spolupráci s MF. Byl vypracován předběžný návrh dohody. Vzhledem k tomu, že však stále není úplně jasná situace ohledně EPPO a toho, jaké bude postavení kontaktního bodu AFCOS pro trestněprávní oblast a pro spolupráci s úřadem OLAF na NSZ, dohodly se CKB AFCOS a NSZ, že bude za dané situace lepší vyčkat, dokud nebude postavení AFCOS pro trestněprávní oblast v návaznosti na fungování EPPO zcela

vyjasněno. Přestože není písemná dohoda podepsána, spolupráce mezi oběma úřady probíhá na dobré úrovni.

Již při předběžných konzultacích s **Generálním ředitelstvím cel** (dále jen GŘC), které proběhly v roce 2019 ohledně specifikace a druhu spolupráce a vyměňovaných informací, bylo obtížné najít podstatné styčné body, které by mohly být upraveny v případné písemné dohodě. Bylo to zejména z toho důvodu, že GŘC má v gesci příjmovou stránku rozpočtu a v této věci vystupuje autonomně vůči EK a úřadu OLAF. Z tohoto pohledu bylo vyhodnoceno jako neúčelné uzavírat zvláštní dohodu mezi CKB AFCOS a GŘC a od úkolu stanoveného v Akčním plánu k Národní strategii se upustilo.

Se všemi třemi uvedenými subjekty spolupracuje CKB AFCOS již řadu let a vzájemný pracovní vztah lze označit za efektivní a úspěšný.

4. PROGRAM ŠVÝCARSKO-ČESKÉ SPOLUPRÁCE

CKB AFCOS je jednou ze součástí Národní koordinační jednotky pro Program švýcarsko-české spolupráce, ve které plní funkci Národního kontrolního orgánu. Program byl ke konci roku 2017 ukončen, hlášení nesrovnalostí však i nadále probíhá. V rámci tohoto programu nebyla v roce 2020, stejně tak jako v roce 2019, detekována a nahlášena Velvyslanectví Švýcarské konfederace v České republice žádná nová nesrovnalost.

5. POŘÁDÁNÍ ODBORNÝCH AKTIVIT

5.1 Semináře k ochraně finančních zájmů EU

CKB AFCOS uspořádal pro subjekty sítě AFCOS v roce 2020 jeden online seminář na téma „Ochrana finančních zájmů EU“, který proběhl dne 10. 11. 2020.

V rámci tohoto semináře se sešli zástupci subjektů (celkem cca 40 osob), které jsou součástí implementační struktury fondů EU nebo patří mezi subjekty zainteresované na ochraně finančních zájmů EU v ČR. Seminář byl kromě pohledu na aktuální problematiku hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni zaměřen také na oblast pravomocných rozsudků. Informace a závěry získané analýzou jsou zmíněny v kapitole 2.1. Cílem semináře bylo zejména přispět ke zlepšení kontrolních mechanismů, minimalizaci rizika na základě prováděné prevence a výměně zkušeností dobré či špatné praxe.

5.2 Školení k IMS

CKB AFCOS pořádá školení k systému hlášení úřadu OLAF nejen pro zástupce subjektů hlášení, ale i pro uživatele s náhledovou rolí. V roce 2020, z důvodu pandemie koronaviru, neproběhlo žádné hromadně organizované školení. CKB AFCOS však zacvičoval jednotlivé uživatele systému individuálně online formou dle potřeby.

5.3 Školení k vnější úrovni hlášení v MS2014+

V roce 2020 proběhla zejména individuální školení uživatelů systému - zástupců ŘO a LKB AFCOS i školení LKB AFCOS v rámci uskutečněného odborného semináře k ochraně finančních zájmů EU.

V roce 2020 se konalo školení zástupců dvou ŘO na základě požadavku vedoucích pracovníků odpovědných za řešení nesrovnalostí. Během školení došlo k objasnění specifických otázek týkajících se hlášení nesrovnalostí a byl poskytnut související metodický výklad.

5.4 Školení zaměstnanců CKB AFCOS

Za účelem profesního rozvoje, získávání nových zkušeností a podpory a udržení si kvalifikovaných administrativních kapacit měli zaměstnanci CKB AFCOS v omezené míře možnost se v průběhu roku 2020 účastnit tuzemských školení.

Tuzemská školení se konala zejména na MMR, kde jsou nabízeny jednodenní kurzy pro zaměstnance subjektů implementujících ESI fondy, mezi něž CKB AFCOS také patří. Školení jsou poskytována v rámci systému vzdělávání spolufinancovaného z projektu OP TP.

Akce absolvované zaměstnanci CKB AFCOS byly zaměřeny zejména na následující oblasti:

- implementace a řízení programů a projektů ESI fondů v ČR;
- budoucnost politiky soudržnosti EU a ČR;
- odborné (veřejné zakázky, rozpočtová pravidla, jazyková příprava).

6. STRATEGICKÉ A METODICKÉ DOKUMENTY NA INTERNETU

CKB AFCOS vydal a publikoval na internetových stránkách MF v roce 2020 následující dokumenty:

- Národní strategie na ochranu finančních zájmů EU (verze 3) včetně příloh,
- Vyhodnocení Akčního plánu na rok 2019 k Národní strategii na ochranu finančních zájmů EU,
- Akční plán na rok 2020 k Národní strategii na ochranu finančních zájmů EU.

Všechny tři uvedené dokumenty a obdobné dokumenty z předchozích let lze dohledat na odkaze: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/narodni-strategie-ochrany>.

- Uživatelskou příručku Proces administrace nesrovnalostí – Pokyny pro hlášení nesrovnalostí v MS 2014+ (část pro vnější hlášení) – verze 3: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/hlaseni-nesrovnalosti-na-vnejsi-urovni/proces-administrace-nesrovnalosti-pokyny-29071>.
- Stanovisko CKB AFCOS č. 1/2020 - Jak postupovat u hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni za programové období 2007–2013 v případech, kdy došlo k prominutí odvodu až po závěrečné certifikaci: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/cinnost-ckb-afc-os/2020/stanovisko-ckb-afc-os-c-1-2020-39946>

- Stanovisko CKB AFCOS č. 2/2020 - Kdy označit nesrovnalost klasifikací typu IRQ3 – podezření na podvod: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/cinnost-ckb-afcos/2020/stanovisko-ckb-afcos-c-2-2020-40127>
- CKB AFCOS současně podle potřeby aktualizuje informace na internetových stránkách MF na adrese: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu>, popř. poskytuje informace o výzvách k předložení žádostí o spolufinancování projektů z programu Hercule III na odkaze: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/podpora-ze-zahranici/aktualni-informace>.
- Na odkaze: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/urad-pro-boj-proti-podvodum-olaf/zakladni-informace-olaf> lze dohledat aktuální informace o možnosti podání oznámení na podezření na podvod přímo úřadu OLAF.

ZÁVĚR

V uplynulém roce vykonával CKB AFCOS řadu aktivit ve správněprávní oblasti ochrany finančních zájmů EU. Třebaže jeho činnost byla ovlivněna nepříznivou situací v souvislosti s nákazou COVID – 19, průběžně plnil úkoly svěřené mu Organizačním řádem MF a upřesněné Akčním plánem na rok 2020 k Národní strategii na ochranu finančních zájmů EU. Řada jeho aktivit, vykonávaných dříve běžně prezenčně, se přesunula do virtuálního prostoru.

Vzhledem k identifikaci potřeby úpravy Národní strategie v návaznosti na vývoj v legislativní oblasti, byla ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty provedena její aktualizace. 3. verze Národní strategie nabyla účinnosti od 1. 5. 2020.

Poté, co bylo ve spolupráci s pověřencem ochrany osobních údajů na MF vyhověno požadavkům národní legislativy, podařilo se rozšířit provoz sdíleného úložiště SharePoint AFCOS o možnost sdílení základních informací nejen ohledně pravomocných rozsudků právnických osob, nýbrž i k pravomocným rozsudkům fyzických osob. SharePoint AFCOS se stal důležitým komunikačním nástrojem jak pro hlášení nesrovnalostí, tak i pro usnadnění a zrychlení přenosu informací mezi subjekty zainteresovanými na ochraně finančních zájmů EU.

CKB AFCOS se dlouhodobě snaží o co nejlepší úroveň komunikace s úřadem OLAF a o udržení co nejlepších výsledků v oblasti kvality poskytovaných údajů při hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni. I v loňském roce kladl maximální důraz na kontrolu všech údajů předávaných prostřednictvím systému IMS a rovněž na důslednou analýzu možných problémů a včasné řešení metodických připomínek a požadavků zasílaných úřadem OLAF členským státům. Díky tomu si ČR udržuje standard jedné z nejlépe hodnocených členských zemí co do kvality reportovaných dat. CKB AFCOS provádí aktualizaci předpisů k hlášení nesrovnalostí, vydává metodická stanoviska, pravidelně proškoluje zástupce LKB AFCOS a dalších subjektů implementační struktury, organizuje workshopy, účastní se jednání pracovních skupin i bilaterálních pracovních jednání se zástupci ŘO, úřadu OLAF apod.

Díky tomu, že CKB AFCOS v uplynulých letech získal desítky pravomocných rozsudků týkajících se ustanovení § 260 TrZ (poškození finančních zájmů EU), bylo možno provést jejich analýzu, zejména pokud jde o modus operandi odsouzených podvodů.

V souvislosti s přijetím nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům, bude velkou úlohou pro CKB AFCOS v roce 2021 připravit a předložit vládě ke schválení návrh zákona o spolupráci ČR s úřadem OLAF a souvisejícího změnového zákona.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zkratka	Název
AFCOS	Síť subjektů pro boj proti podvodům (Anti-Fraud Co-ordination Structure)
AFIS	Informační systém proti podvodům (Anti-Fraud Information System)
AMIF	Azylový, migrační a integrační fond
CED	Ústřední databáze pro vyloučení (Central Exclusion Database)
CKB AFCOS	Centrální kontaktní bod AFCOS
ČNB	Česká národní banka
ČS	Členské státy
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
GŘC	Generální ředitelství cel
EK	Evropská komise
EPPO	Úřad evropského veřejného žalobce (European Public Prosecutor's Office)
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERF	Evropský rybářský fond
ESF	Evropský sociální fond
ESI fondy	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
FAÚ	Finanční analytický úřad
FEAD	Evropský fond pro pomoc nejchudším osobám
FS	Fond soudržnosti
FVB	Fond pro vnitřní bezpečnost
GAF	Group Anti-Fraud
GŘŘ	Generální finanční ředitelství
GŘC	Generální ředitelství cel
IMS	Systém řízení nesrovnalostí (Irregularities Management System)
IRQ3	Podezření na podvod
IRQ5	Potvrzený podvod
LKB AFCOS	Lokální kontaktní bod AFCOS
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MHMP	Magistrát Hlavního města Prahy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS2014+	Monitorovací systém pro administraci evropských dotací v ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství

OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům (European Anti-Fraud Office)
PČR	Policie České republiky
PS KAN	Pracovní skupina „Kontrola, audit a nesrovnalosti“
PS MS2014+	Pracovní skupina MS2014+
RRJV	Regionální rada Regionu soudržnosti Jihovýchod
RRJZ	Regionální rada Regionu soudržnosti Jihozápad
RRMS	Regionální rada Regionu soudržnosti Moravskoslezsko
RRSC	Regionální rada Regionu soudržnosti Střední Čechy
RRSM	Regionální rada Regionu soudržnosti Střední Morava
RRSV	Regionální rada Regionu soudržnosti Severovýchod
RRSZ	Regionální rada Regionu soudržnosti Severozápad
ŘO	Řídicí orgán
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TrZ	Trestní zákoník
YEI	Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (Youth Employment Initiative)

Vybrané operační programy:

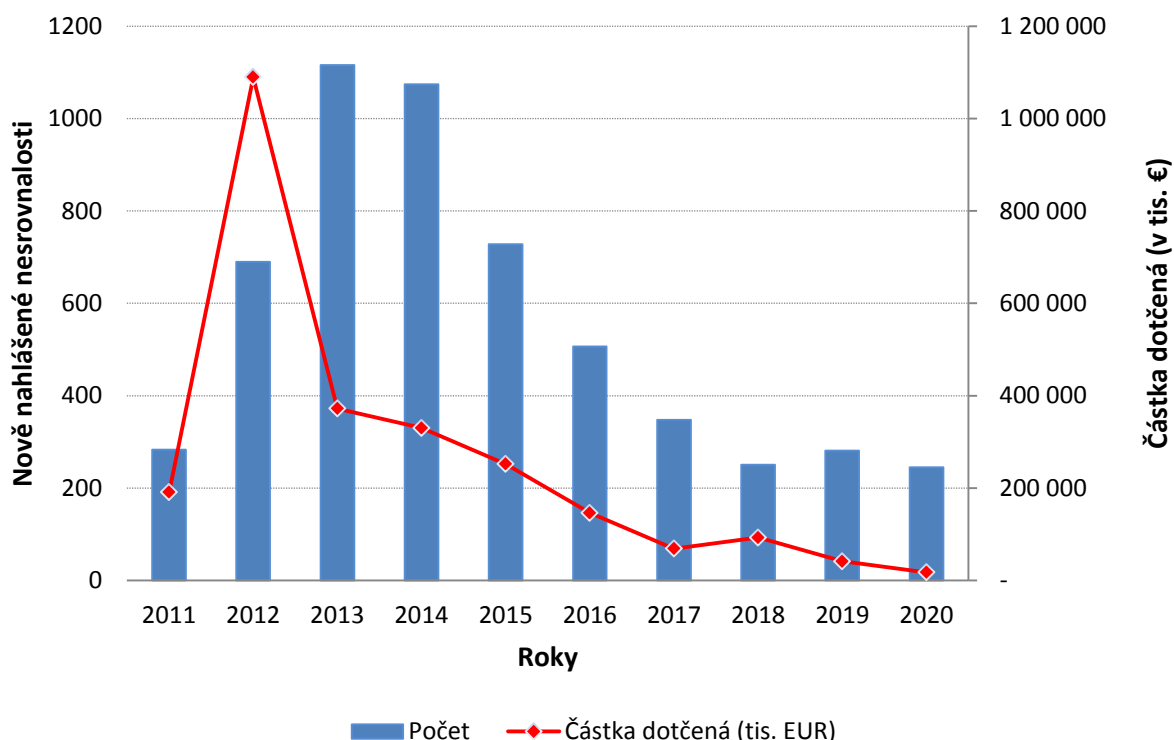
IOP	Integrovaný operační program
IROP	Integrovaný regionální operační program
OP D	Operační program Doprava
OP I	Operační program Infrastruktura
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	Operační program Praha Adaptabilita
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OP PP	Operační program Průmysl a podnikání
OP PPR	Operační program Praha - pól růstu ČR
OP R	Operační program Rybářství
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP RVMZ	Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
SROP	Společný regionální operační program

PŘÍLOHA

PŘEHLED NESROVNALOSTÍ POSTOUPENÝCH EVROPSKÉMU ÚŘADU PRO BOJ PROTI PODVODŮM ZA ROK 2020

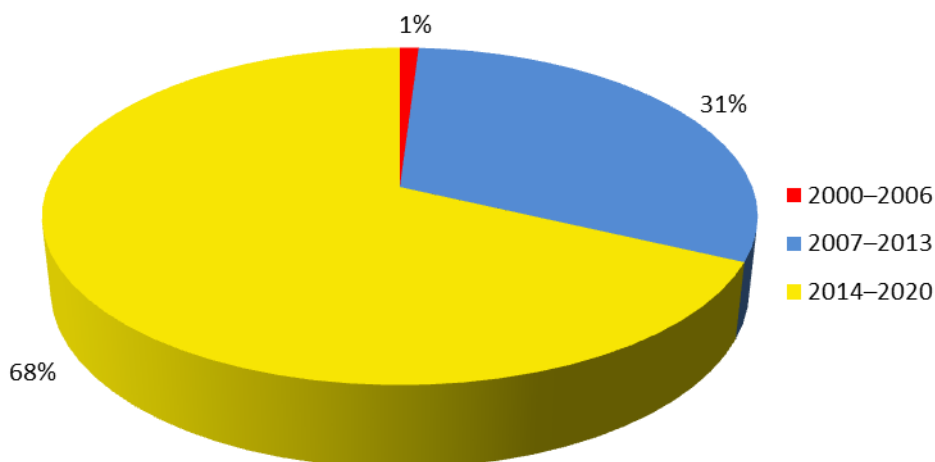
Ke konci roku 2020 bylo za všechna programová období nahlášeno EK za ČR prostřednictvím systému IMS celkem 245 nových nesrovnalostí.

Graf 3: Vývoj počtu a částky dotčené nově nahlášených nesrovnalostí za všechna programová období v letech 2011 – 2020

Největší nárůst částky dotčené byl zaznamenán v roce 2012, kdy byly odhaleny významné problémy zejména v regionálních programech (např. projekty RRSZ či RRJZ).

Počet nahlášených nesrovnalostí za všechna programová období se v posledních třech letech pohybuje přibližně ve stejné výši. Oproti tomu částka dotčená spojená s nesrovnalostmi za všechna programová období od roku 2018 klesala každý rok cca o polovinu hodnoty roku předchozího. Dochází však k razantnímu nárůstu počtu nesrovnalostí za programové období 2014–2020 a současně k úbytku počtu nových nesrovnalostí za období 2007–2013. Zatímco v roce 2019 tvořily nesrovnalosti za programové období 2014–2020 pouhých 28 % ze všech nahlášených nesrovnalostí, v roce 2020 to bylo již 68 %. Naopak nesrovnalosti za programové období 2007–2013 představovaly v roce 2019 68 % všech nesrovnalostí, v roce 2020 již jen 31 %.

Graf 4: Podíl nesrovnalostí za jednotlivá programová období nahlášených ke konci roku 2020

1. Předvstupní nástroje

V roce 2020 byly všechny dosud otevřené nesrovnalosti vzniklé při implementaci programu PHARE vyřešeny a s EK vyrovnány.

2. Programové období 2000–2006

Za oblast strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v programovém období 2000–2006 byla za rok 2020 zaslána úřadu OLAF **jedna nová nesrovnalost** v celkové výši dotčené částky **65 822 €**. Za toto programové období zbývá dořešit a uzavřít 17 případů, jejichž celková dotčená částka nesrovnalostí je 2 190 853 €. U předmětných nesrovnalostí stále probíhají správní či soudní řízení a proces vymáhání neoprávněně vyplacené částky.

3. Programové období 2007–2013

Za rok 2020 bylo v rámci tohoto programového období nahlášeno úřadu OLAF celkem **78** nových případů nesrovnalostí v celkové výši dotčené částky **7 675 815 €**.

Ze 78 případů bylo celkem 15 případů klasifikováno jako podezření na podvod (IRQ3), zde probíhá trestní řízení, a 2 případy jako potvrzený podvod (IRQ5), kdy došlo již k odsouzení. Pravomocné rozsudky obdržel CKB AFCOS od vnitrostátních soudů nebo ŘO; byly zaneseny do systému hlášení nesrovnalostí IMS a tím dány informace k využití a k dalším případným opatřením odpovědným útvarům EK. Tyto pravomocné rozsudky se týkaly porušení ustanovení § 260 TrZ (popř. v kombinaci s dalšími ustanoveními TrZ) a obecné informace byly sdíleny se zainteresovanými subjekty na Sharepointu AFCOS.

Potvrzené trestné činy spadaly do:

Fond	OP	Název operačního programu	Počet
ESF	OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	2
Celkem			2

Tab. 1: Nesrovnalosti za programové období 2007–2013 nahlášené v roce 2020 jako potvrzený podvod (IRQ5)

Nejčastější pochybení u nahlášených nesrovnalostí se obecně týkala následujících kategorií:

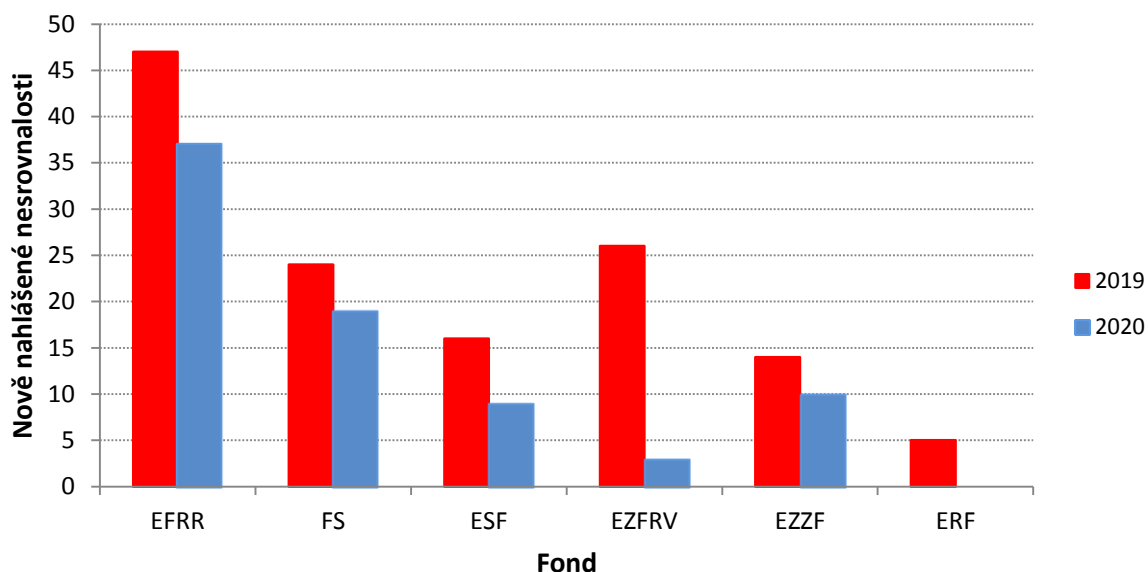
- Neprovedení akce - stejně jako v roce 2019 došlo i v roce 2020 k nečastějšímu pochybení v kategorii neprovedení akce – jednalo se o nedodržení termínů/lehů zejména v oblasti udržitelnosti projektu, nepodání monitorovací zprávy včas; nedodržení pravidel v rámci systému spolufinancování a nesplnění závazného ukazatele.
- Zadávání veřejných zakázek – nejčastěji docházelo k situacím, kdy akce nebyla realizována dle podané nabídky, jak bylo sjednáno ve smlouvě; kdy byly identifikovány chyby v zadávací dokumentaci – např. nebyly jednoznačně specifikované požadavky na záruční servis; kdy příjemce dotace zásadním způsobem změnil požadavky veřejné zakázky na technickou způsobilost. Dále docházelo k porušení zásad transparentnosti, nediskriminačního a rovného přístupu; k nedodržení termínu lhůt pro podání nabídek; ke stanovení chybné lhůty pro podání nabídek; k nevyhotovení dokumentace o posouzení a hodnocení nabídek se zákonem stanovenými náležitostmi či k neuveřejnění zadání veřejné zakázky.
- Chybná či neúplná žádost o podporu – v žádosti o podporu byly uvedeny nepravdivé údaje o obsahu projektu nebo byly nárokovány mylné výdaje v soupisce dokladů.

Fond	Počet	Částka dotčená (€)
EFRR	37	4 167 916
FS	19	2 922 073
ESF	9	165 162
EZFRV	3	258 680
EZZF	10	161 981
ERF	0	0
Celkem	78	7 675 812

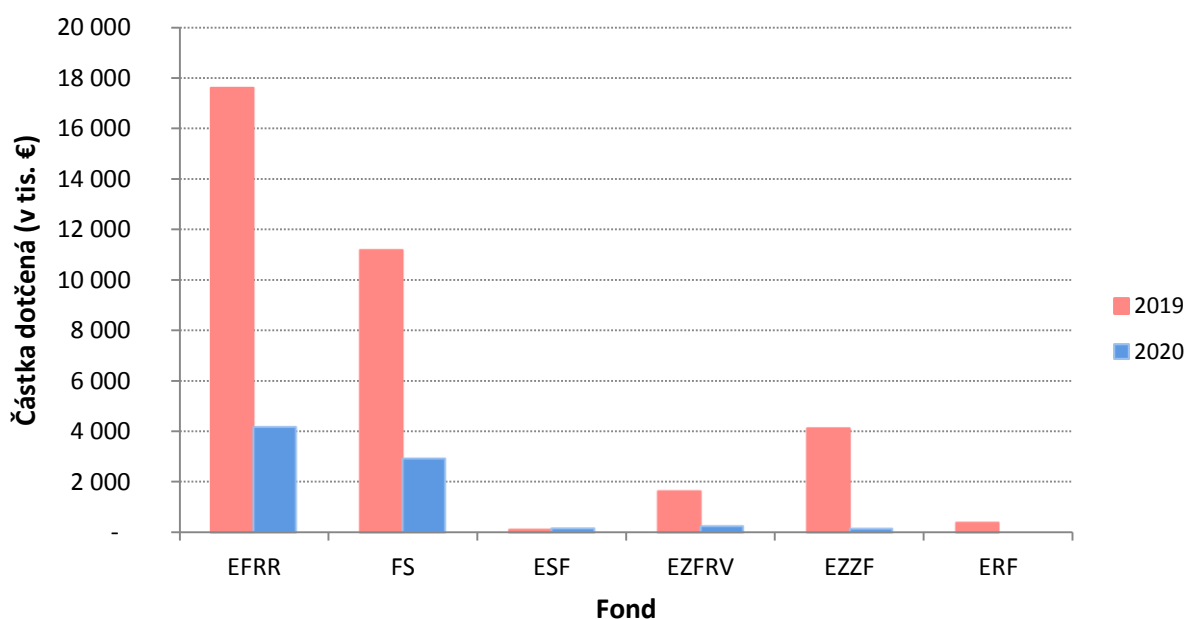
Tab. 2: Nově nahlášené nesrovnalosti úřadu OLAF v roce 2020 za programové období 2007–2013 – dle fondů

Z hlediska počtu nově nahlášených nesrovnalostí je stále nejpočetnější Evropský fond pro regionální rozvoj, i když ve srovnání s rokem 2019 zaznamenal tento fond (stejně jako i ostatní fondy) pokles počtu nově nahlášených nesrovnalostí. K největšímu snížení nově odhalených nesrovnalostí došlo u Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, a to o téměř 90 %. Pokud jde o částku dotčenou, nejvyšší hodnota se stejně jako v roce 2019 vztahuje k Evropskému fondu pro regionální

rozvoj. U ostatních fondů došlo v případě částky dotčené také k poklesu, s výjimkou Evropského sociálního fondu, kde i přes klesající počet nesrovnalostí došlo k nárůstu dotčené částky o 43 %.

Graf 5: Srovnání nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2007–2013 dle fondů

Graf 6: Srovnání částky dotčené u nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2007–2013 dle fondů

Pokud jde o nesrovnalosti v jednotlivých operačních programech, nejvíce nesrovnalostí bylo v roce 2020 nahlášeno EK za subjekt MPO. MPO patří většinou díky náročnosti a různorodosti projektů mezi subjekty s vysokým počtem nesrovnalostí. Oproti roku 2019 tak v pomyslném žebříčku vystřídal v čele Státní zemědělský a intervenční fond (dále jen „SZIF“), který zastřešuje fondy společné

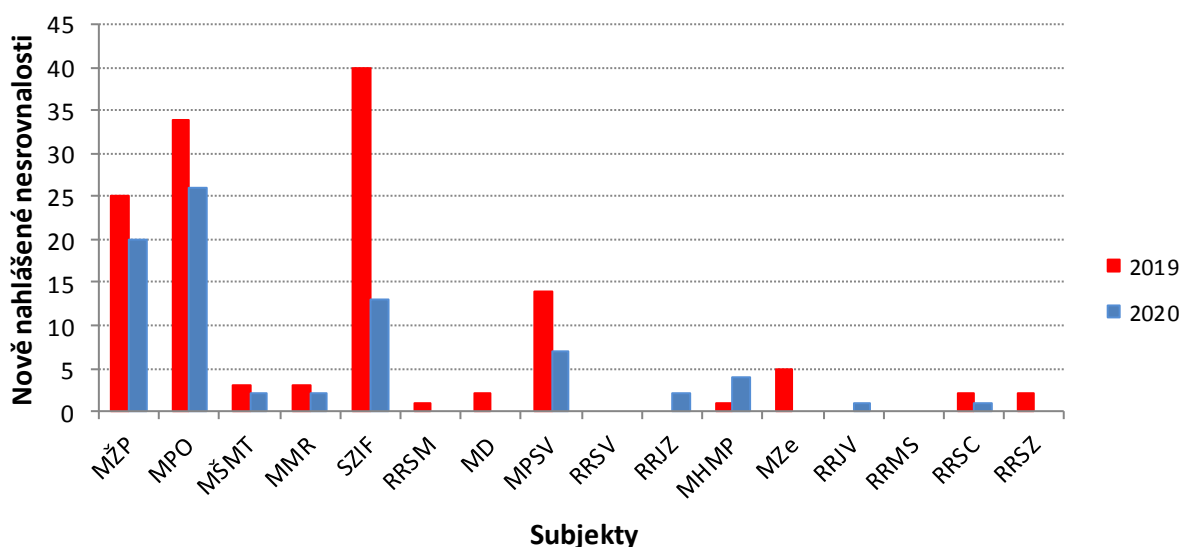
zemědělské politiky. Jak bylo zmíněno výše, pokles nesrovnalostí nahlášených SZIF vyplývá ze skutečnosti, že k největšímu poklesu odhalených nesrovnalostí došlo právě u Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. I přes blížící se konec ukončení činnosti Regionálních rad regionů soudržnosti⁵ došlo ve dvou případech oproti roku 2019 k nárůstu počtu nesrovnalostí – týkaly se porušení smlouvy o dotaci nebo udržitelnosti projektu.

U částky dotčené představují největší objem také nesrovnalosti z Operačního programu Podnikání a inovace v gesci MPO. I přes klesající trend v počtu nesrovnalostí u subjektů MPSV a MŠMT došlo v roce 2020 k nárůstu částky dotčené o 80 %, resp. o více jak 7násobek. Důvodem pro tak vysoký nárůst je, pro MŠMT netypicky, vysoká částka související s jediným projektem zaměřeným na výzkum. Jedná se tedy o případ, kdy, co do výskytu, ojedinělá vysoká hodnota zcela naruší dosavadní trend. Při srovnání částek dotčených u dvou posledně jmenovaných subjektů s částkou související s implementací programu OP PI se však stále jedná o objem o mnoho desítek miliónů Kč nižší.

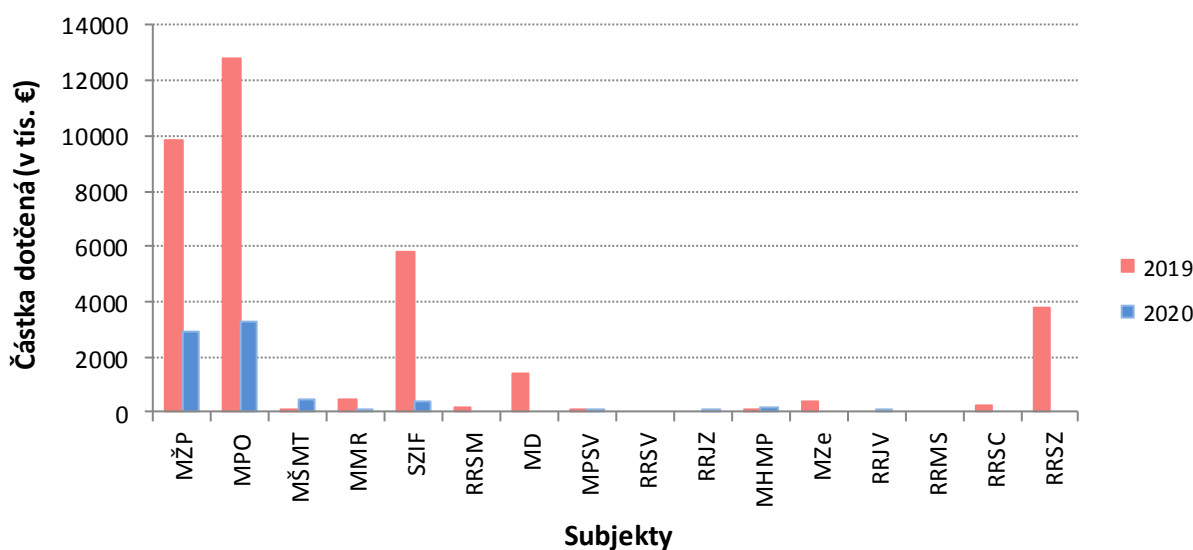
Subjekt	Počet	Částka dotčená (€)
MD	0	0
MHMP	4	183 798
MMR	2	27 561
MPO	26	3 288 919
MPSV	7	124 591
MŠMT	2	481 260
MZE	0	0
MŽP	20	2 942 663
RRJV	1	61 071
RRJZ	2	20 844
RRMS	0	0
RRSC	1	124 441
RRSM	0	0
RRSV	0	0
RRSZ	0	0
SZIF	13	420 662
Celkem	78	7 675 812

Tab. 3: Nově nahlášené nesrovnalosti úřadu OLAF v roce 2020 za programové období 2007–2013 dle subjektů

⁵ K 31. 12. 2021.

Graf 7: Srovnání nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2007–2013 dle subjektů

Graf 8: Srovnání částek dotčených u nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2007–2013 dle subjektů

4. Programové období 2014–2020

Za programové období 2014–2020 bylo za rok 2020 nahlášeno úřadu OLAF celkem **166** nových případů nesrovnalostí v celkové výši dotčené částky **10 073 433 €**.

Z uvedených 166 případů se jednalo o 6 případů klasifikovaných jako podezření na podvod (IRQ3) a 1 případ jako potvrzený podvod (IRQ5). Stejně jako pravomocné rozsudky vztahující se k programovému období 2007–2013 byl i pravomocný rozsudek týkající se tohoto programového

období zanesen do systému hlášení nesrovnalostí IMS a tím byly předány informace k využití a k dalším případným opatřením odpovědnému útvaru EK. Příslušný rozsudek se týkal porušení ustanovení § 260 TrZ (v kombinaci s dalšími ustanoveními TrZ). Informace byly v zobecněné formě sdíleny se zainteresovanými subjekty na Sharepointu AFCOS.

Potvrzené trestné činy spadaly do:

Fond	OP	Název operačního programu	Počet
ESF	OP Z	Operační program Zaměstnanost	1
Celkem			1

Tab. 4: Nesrovnalosti za programové období 2014–2020 nahlášené v roce 2020 jako potvrzený podvod (IRQ5)

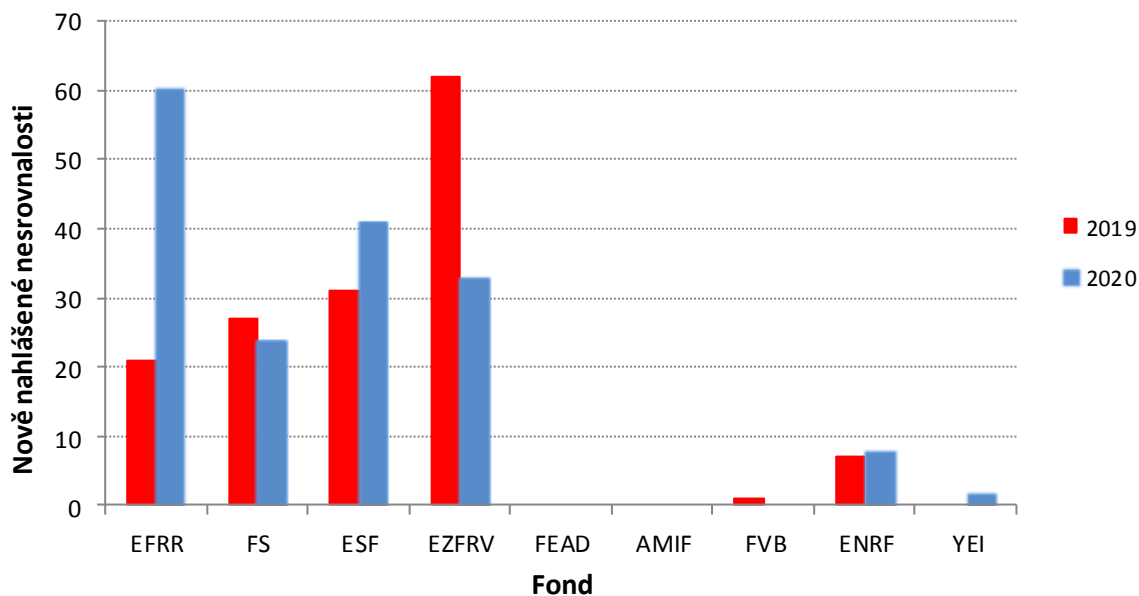
Nejčastější pochybení u nahlášených nesrovnalostí se obecně týkala následujících oblastí:

- Neprovedení akce – stejně jako v roce 2019 je tato kategorie opět u zjištěných nesrovnalostí nejčastějším porušením. Jednalo se např. o možné uzavření kartelové dohody mezi účastníky veřejné zakázky; k datu ukončení projektu nebyla naplněna hodnota indikátoru povinného plnění; došlo k porušení rozpočtových pravidel – příjemce dotace nesmí v období 5 let od poslední přijaté podpory vstoupit do likvidace či konkurzu; na základě auditu EK bylo zjištěno, že jednotlivé kraje používají odlišnou metodiku pro výpočet vyrovnávací platby v oblasti sociální prevence; byly porušovány podmínky poskytnutí dotace.
- Chybějící a/nebo nepředložené dokumenty/doklady – často docházelo k nesplnění podmínek statutu malého podniku, který byl deklarován v žádosti o dotaci; při kontrole byla zjištěna manipulace s dokumentací v souvislosti s vedením projektu/manipulace s docházkovými listy.
- Chybná či neúplná žádost o podporu – byl prokázán nezpůsobilý výdaj za nákup nemovitostí od osoby blízké; v žádosti o podporu nebyl uvedený propojený podnik, který je ve vlastnictví rodiny, která žádala o dotaci; byly využívány výrobky zakoupené z prostředků poskytnuté dotace subjekty, které nebyly zapojeny do realizace projektu; nedošlo k předložení potvrzení o splnění kvalifikačních prostředků.

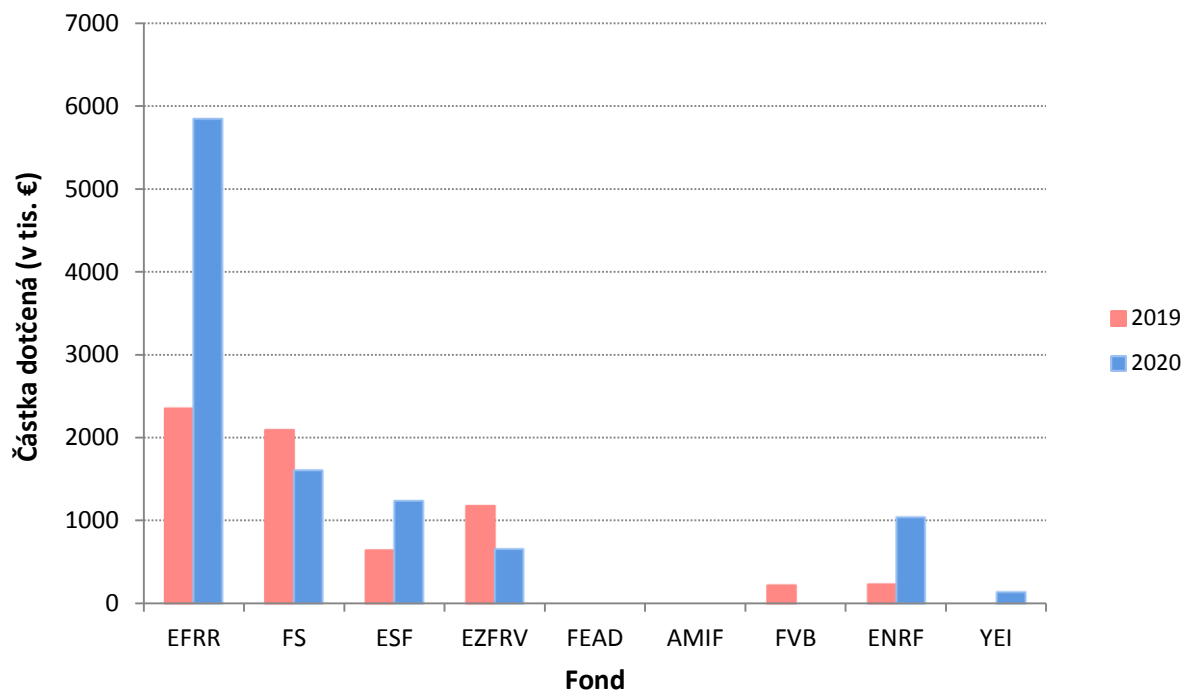
Subjekt	Počet	Částka dotčená (€)
EFRR	60	5 812 109
FS	24	1 605 516
EZFRV	33	666 114
ESF	41	1 273 626
FEAD	0	0
ENRF	6	561 553
AMIF	0	0
FVB	0	0
YEI	2	154 513
Celkem	166	10 073 430

Tab. 5: Nově nahlášené nesrovnalosti úřadu OLAF v roce 2020 za programové období 2014–2020 – dle fondů

U nesrovnalostí v jednotlivých fondech došlo v roce 2020 k největšímu nárůstu počtu případů (o 185 %) i nárůstu související částky dotčené stejně jako u výše zhodnoceného programového období 2007–2013 u Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Graf 9: Srovnání nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2014–2020 dle fondů

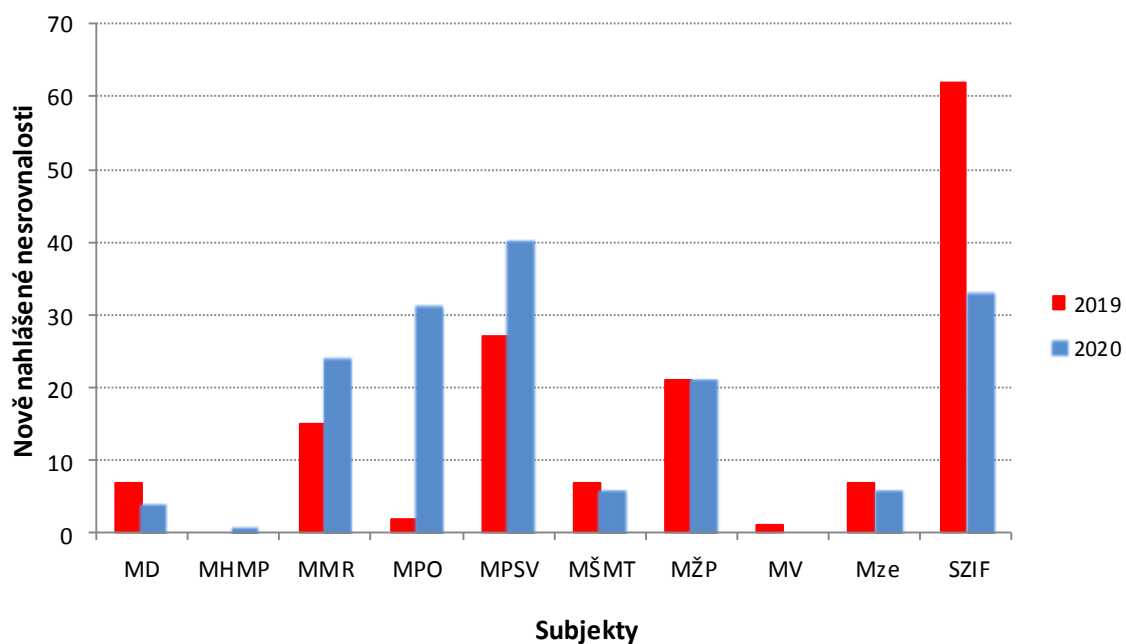

Graf 10: Srovnání částky dotčené u nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2014–2020 dle fondů

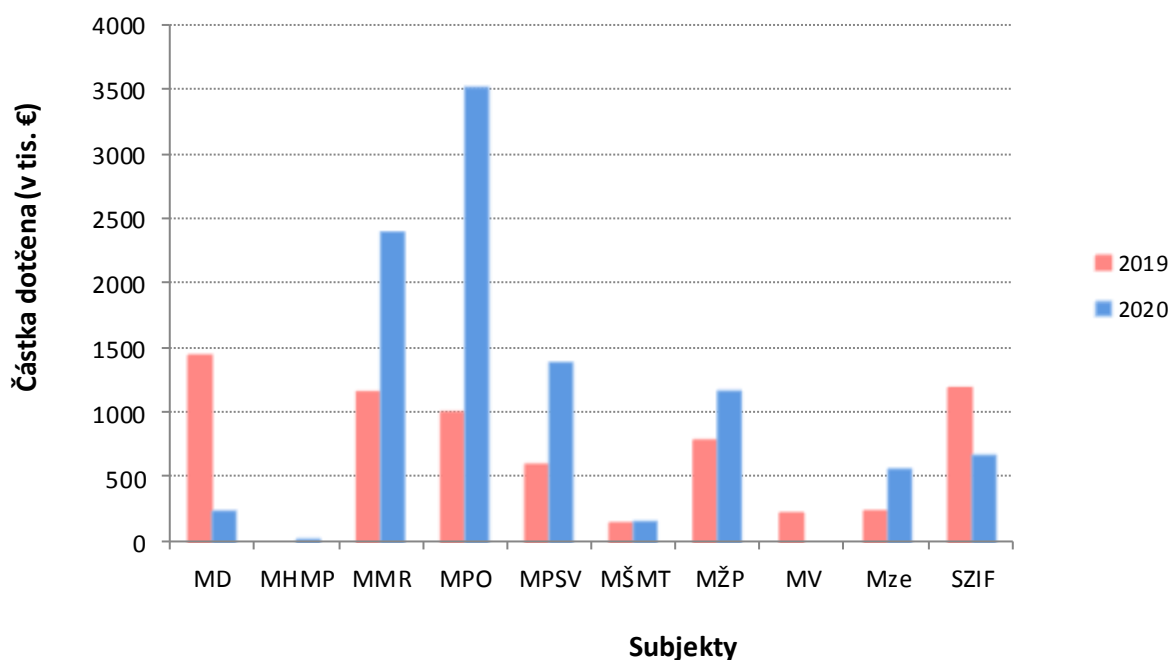
Pokud jde o nesrovnalosti v jednotlivých OP, nejvíce nesrovnalostí bylo EK nahlášeno za subjekt MPSV (OP Zaměstnanost). V případě výše dotčené částky představovaly největší objem nesrovnalostí z OP PIK v gesci MPO, kde současně došlo i k významnému nárůstu v počtu nahlášených nesrovnalostí v roce 2020 (více jak 15násobné zvýšení oproti roku 2019). Zatímco MPSV nahlásilo desítky nesrovnalostí s relativně nízkou dotčenou částkou na jednu nesrovnalost, MPO vykazuje průměrné vyšší částky. Důvodem této skutečnosti je, že OP PIK spolufinancuje projekty s vyšší finanční náročností.

Subjekt	Počet	Částka dotčená (€)
MD	4	239 488
MHMP	1	24 384
MMR	24	2 383 616
MPO	31	3 491 646
MPSV	40	1 384 847
MŠMT	6	163 663
MV	0	0
MZE	6	561 553
MŽP	21	1 158 119
SZIF	33	666 114
Celkem	166	10 073 430

Tab. 6: Nově nahlášené nesrovnalosti úřadu OLAF v roce 2020 za programové období 2014–2020 dle subjektů

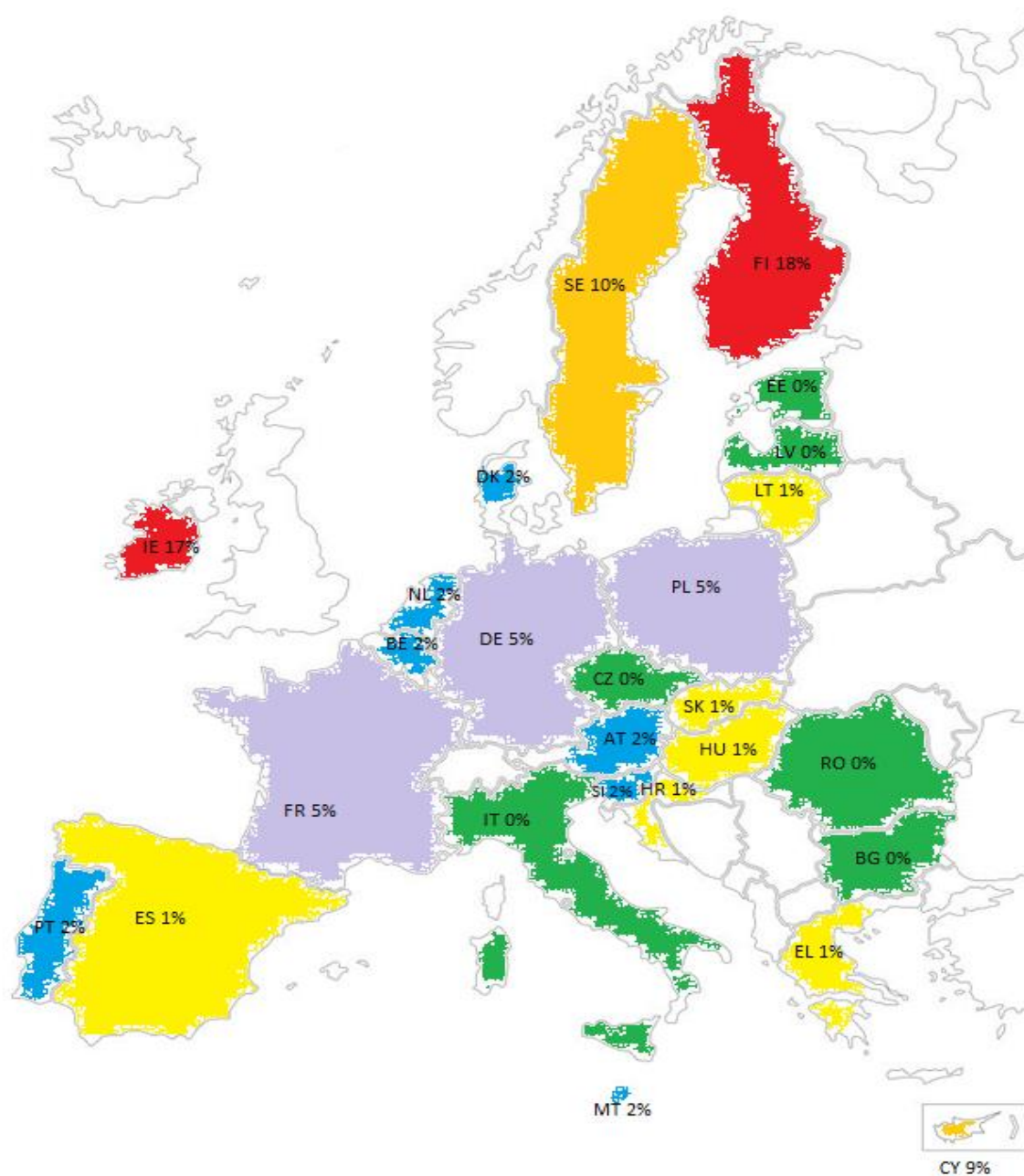
Graf 11: Srovnání nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2014–2020 dle subjektů

Graf 12: Srovnání částky dotčené u nově nahlášených nesrovnalostí úřadu OLAF v letech 2019 a 2020 za programové období 2014–2020 dle subjektů

5. Kvalita dat hlášených úřadu OLAF

CKB AFCOS se dlouhodobě snaží o udržení co nejlepších výsledků v oblasti kvality poskytovaných údajů při hlášení nesrovnalostí na vnější úrovni. Klade maximální důraz na kontrolu všech údajů předávaných prostřednictvím systému IMS a rovněž na důslednou analýzu možných problémů a včasné řešení metodických připomínek a požadavků zasílaných členským státům úřadem OLAF. Díky tomu si ČR udržuje standard jedné z nejlépe hodnocených členských zemí co do kvality reportovaných dat. Na základě vyhodnocení této oblasti úřadem OLAF patří mezi nejlépe hodnocené členské státy kromě ČR také Estonsko, Lotyšsko, Itálie Bulharsko a Rumunsko.

Mapa 1: Srovnání výsledků členských států v kvalitě poskytovaných dat do IMS v roce 2020⁶

⁶ Metoda výpočtu: % skóre = počet nevyplněných polí/celkový počet polí určených k vyplnění, Zdroj: OLAF – duben 2021